

Landsbygdspolitik

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens skrivelse 2013/14:158 Riksrevisionens rapport om det svenska landsbygdsprogrammet 2007–2013 och en motion som har väckts med anledning av skrivelsen. Vidare behandlas 22 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2013 om landsbygdspolitik. Motionerna gäller bl.a. de gröna näringarnas arbete med att utveckla varumärken, betesresursinventering, slakt, förvaltning av gemensamma resurser och rennärlingsfrågor. Vissa motionsyrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden, och dessa behandlas därför förenklat.

I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning av Riksrevisionens iakttagelser i rapporten Landsbygdsprogrammet – från jordbruksstöd till landsbygdsstöd? (RiR 2013:13). Riksrevisionen har i rapporten granskat om regeringen och berörda myndigheter på ett effektivt sätt har verkat för att nå målen för EU:s landsbygdspolitik. Regeringen instämmer i flera av Riksrevisionens iakttagelser. För andra gör regeringen en annan bedömning eller kommer att redovisa sitt ställningstagande i den skrivelse om partnerskapsöverenskommelsen som kommer att redovisas senare i vår.

Utskottet konstaterar att regeringen i det arbete som nu bedrivs med att utforma ett landsbygdsprogram för perioden 2014–2020 på olika sätt kommer att beakta Riksrevisionens iakttagelser. Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna. Samtliga motionsyrkanden avstyrks med hänvisning till vad som anförs i skrivelsen, till utskottets tidigare ställningstaganden och pågående arbete som rör de väckta motionsförslagen. I betänkandet finns sex reservationer (S, MP, SD, V) och fyra särskilda yttranden (S, MP, SD, V).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Bakgrund	5
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden	7
Landsbygdsprogrammets effekter m.m.	7
Resursinventering m.m.	16
Rennäringsfrågor	22
Motioner som bereds förenklat	30
Reservationer	32
1. Landsbygdsprogrammets jobbskapande effekter m.m., punkt 1 (S)	32
2. De gröna näringarnas arbete med att utveckla varumärken, produkter och identitet, punkt 2 (S, SD)	33
3. Betesresursinventering, punkt 3 (SD)	33
4. Förvaltning av gemensamma resurser, punkt 4 (MP, V)	34
5. Slaktavfall, punkt 5 (SD)	35
6. Rennäringsfrågor, punkt 6 (SD)	36
Särskilda yttranden	38
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (S)	38
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (MP)	38
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (SD)	38
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (V)	38
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	39
Skrivelsen	39
Följdmotionen	39
Motion från allmänna motionstiden hösten 2012	39
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013	39
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 7	43

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

- 1. Landsbygdsprogrammets jobbskapande effekter m.m.**
Riksdagen avslår motion
2013/14:MJ12 av Matilda Ernkrans m.fl. (S).
Reservation 1 (S)
- 2. De gröna näringarnas arbete med att utveckla varumärken, produkter och identitet**
Riksdagen avslår motion
2013/14:MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 29.
Reservation 2 (S, SD)
- 3. Betesresursinventering**
Riksdagen avslår motion
2013/14:MJ206 av Olle Larsson (SD).
Reservation 3 (SD)
- 4. Förvaltning av gemensamma resurser**
Riksdagen avslår motion
2013/14:MJ515 av Annika Lillemets m.fl. (MP) yrkande 2.
Reservation 4 (MP, V)
- 5. Slaktavfall**
Riksdagen avslår motion
2013/14:MJ251 av Gustaf Hoffstedt (M).
Reservation 5 (SD)
- 6. Rennäringsfrågor**
Riksdagen avslår motionerna
2013/14:MJ202 av Olle Larsson (SD),
2013/14:MJ203 av Olle Larsson (SD),
2013/14:MJ212 av Olle Larsson (SD) och
2013/14:MJ215 av Olle Larsson (SD).
Reservation 6 (SD)
- 7. Motioner som bereds förenklat**
Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.
- 8. Skrivelsen**
Riksdagen lägger skrivelse 2013/14:158 till handlingarna.

Stockholm den 8 maj 2014

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Bengt-Anders Johansson (M), Rune Wikström (M), Johan Löfstrand (S), Åsa Coenraads (M), Jan-Olof Larsson (S), Anita Brodén (FP), Sara Karlsson (S), Roger Tiefensee (C), Christer Akej (M), Irene Oskarsson (KD), Josef Fransson (SD), Jens Holm (V), Kristina Nilsson (S), Lolo Lindström (M), Gunnar Sandberg (S) och Kew Nordqvist (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Riksrevisionen har i rapporten Landsbygdsprogrammet – från jordbruksstöd till landsbygdsstöd? (RiR 2013:13) granskat om regeringen och berörda myndigheter på ett effektivt sätt har verkat för att målen för EU:s landsbygdspolitik har uppnåtts vid genomförandet av det svenska landsbygdsprogrammet för perioden 2007–2013. Rapporten finns i bilagan. Riksdagen överlämnade rapporten till regeringen den 28 november 2013.

Granskningen fokuserar på målen för det svenska landsbygdsprogrammet för perioden 2007–2013 och om de behov som finns på landsbygden har styrts fördelningen av de finansiella medel som avsatts för genomförandet av programmet. Underlagsmaterialet för granskningen har utgjorts av EU:s lagstiftning och riktlinjer om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling, svenska författningar som styr genomförandet av det svenska programmet, regeringens budgetpropositioner för perioden 2007–2013 och några statliga utredningar. Ett stort antal rapporter, skrivelser och beslut från Statens jordbruksverk, länsstyrelsernas genomförandestrategier och underlag från andra myndigheter har också använts som material vid granskningen. Slutligen har intervjuer med främst tjänstemän på myndigheter legat till grund för Riksrevisionens slutsatser.

Bakgrund

EU:s gemensamma jordbrukspolitik

Sedan inträdet i Europeiska gemenskapen den 1 januari 1995 omfattas Sverige av den gemensamma jordbrukspolitiken. Målen för den gemensamma jordbrukspolitiken, som de är formulerade i fördraget, är i dag desamma som de som lades fast på 1950-talet. Kortfattat uttryckt är målen att höja produktiviteten inom jordbruket, att jordbruksbefolkningen ska tillförsäkras en skälig levnadsstandard, att marknaderna ska stabiliseras, att försörjningen ska tryggas och att konsumenterna ska tillförsäkras tillgång till varor till skäliga priser. I dag kan EU:s gemensamma jordbrukspolitik bäst beskrivas som bestående av två pelare. Den första pelaren reglerar styrning av den inre marknaden och de direkta inkomststöden till jordbruket. Den andra pelaren innehåller landsbygdspolitiken, vars syfte är att komplettera, stödja och bidra till att nå fördragets mål för den gemensamma jordbrukspolitiken. Över tid har insatserna i pelare två fått allt större betydelse. Tre övergripande mål har lagts fast för landsbygdspolitiken.

Målet för axel ett är att förbättra konkurrenskraften inom jord- och skogsbruket. Axel två har som mål att förbättra miljön och landskapet. Att stärka livskvaliteten på landsbygden och diversifieringen av landsbygdens ekonomi är ändamålet med axel tre. Axel fyra avser en tillämpning av Leadermetoden med syfte att ta till vara lokalt engagemang och lokal kunskap och vara ett led i att stödja genomförandet av de övriga tre axlarna. Gemenskapens ekonomiska bidrag ska för respektive axel vara minst den procentsats som anges i rådets förordning (EG) nr 1698/2005 av den 20 september 2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Enligt ovan nämnda förordning ska varje medlemsland utarbeta en nationell strategi och ett nationellt eller flera regionala landsbygdsprogram. I förordningen finns också regler för programmets innehåll, ekonomiska förvaltning, övervakning, kontroller och utvärdering m.m. Medlemslandets landsbygdsprogram godkänns av kommissionen efter omröstning bland övriga medlemsländer. Det svenska landsbygdsprogrammet godkändes den 28 juni 2007. Ett antal programändringar har därefter genomförts. Vissa av dessa har berört mindre frågor medan andra omfattar större ändringar. Särskilt programändringen som genomfördes 2009 innebar en större ändring av programmet då den innefattade genomförandet av den s.k. hälsokontrollen som bl.a. innebar överföring av medel från pelare ett till pelare två. Ändamålet med överföringen var att möta ett antal utmaningar som är gemensamma för unionen, särskilt inom klimat- och miljöområdena. Programändringarna har godkänts av kommissionen.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning av Riksrevisionens iakttagelser i rapporten Landsbygdsprogrammet – från jordbruksstöd till landsbygdsstöd? (RiR 2013:13). Riksrevisionen har i rapporten granskat om regeringen och berörda myndigheter på ett effektivt sätt har verkat för att nå målen för EU:s landsbygdspolitik. Regeringen instämmer i flera av Riksrevisionens iakttagelser. För andra gör regeringen en annan bedömning eller kommer att redovisa sitt ställningstagande i den skrivelse om partnerskapsöverenskommelsen som kommer att redovisas senare i vår. I det arbete som nu bedrivs med att utforma ett landsbygdsprogram för perioden 2014–2020 kommer regeringen på olika sätt att beakta Riksrevisionens iakttagelser.

Utskottets överväganden

Landsbygdsprogrammets effekter m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om landsbygdsprogrammets jobbskapande effekter (S) och om arbetet inom de gröna näringarna (S). Jämför reservationerna 1 (S) och 2 (S, SD).

Skrivelsen

Regeringen instämmer i Riksrevisionens iakttagelser när det gäller miljöersättningarna och att en omläggning av åtgärderna så att ersättningsgrunden i stället blir den miljönytta som uppnås skulle ge större miljöeffekt per krona. Att undersöka alternativ till en betalning för kostnader och inkomstbortfall utifrån ett landskapsperspektiv kan vara intressant och är också något som pågår.

Regeringen är av uppfattningen att det alltid är bra att rikta ersättningarna mot de effekter man vill nå. Samtidigt innebär mer detaljerade regler och ökad administration också ökade kostnader medan nyttan av mer komplicerade regler inte är känd. En annan viktig faktor för att nå framgång i åtgärderna är acceptansen bland utförarna, dvs. i det här fallet brukarna av marken.

Sveriges utmaning är att behålla ett aktivt brukande av jordbruksmark som är en förutsättning för att bevara och upprätthålla den biologiska mångfalden i odlingslandskapet. Regeringen instämmer i Riksrevisionens iakttagelser när det gäller betydelsen av att tillvarata expertkompetens från hela statsförvaltningen men menar att arbetssättet har förbättrats sedan programmet för perioden 2007–2013 togs fram.

I arbetet med det nya programmet för perioden 2014–2020 ingår att en partnerskapsöverenskommelse ska tas fram, vilket säkerställer ett stort utbyte av expertkompetens från hela statsförvaltningen. Partnerskapsöverenskommelsen är en överenskommelse mellan Sverige och EU-kommissionen och ska beskriva Sveriges prioriteringar för perioden 2014–2020. Det är regeringens ambition att under genomförandet av landsbygdsprogrammet 2014–2020 verka för att främja ett tvärsektorielt samarbete mellan relevanta myndigheter, för att i högre grad kunna uppnå programmets mål och syften.

Ett av de viktigaste syftena med landsbygdsprogrammet är att betala för kollektiva nyttigheter. Det inkluderar att bidra till att uppfylla flera av de miljökvalitetsmål som riksdagen beslutat. Eftersom miljöeffekter på landsbygden och bidrag till att uppfylla miljökvalitetsmålen är viktiga målsättningar med programmet anser regeringen att det är rätt att ersättningen går

till dem som utför miljötjänsterna, främst lantbruksföretag. Att ersättningen betalas ut till dem som genomfört åtgärden, i detta sammanhang huvudsakligen jordbrukare, innebär inte att ersättningen är att betrakta som ett traditionellt jordbruksstöd utan som en ersättning för utfört arbete. Gårdsstödet inom pelare ett är däremot ett inkomststöd som syftar till att ge jordbrukarna en ekonomisk grundtrygghet, medan ersättningsgrunden i pelare två är kostnader för nedlagt arbete, minskade intäkter etc.

Lantbruksföretagen, speciellt företag med djur, har betydelse både för sysselsättningen och den biologiska mångfalden och för att hålla landskapet öppet, inte minst i skogsbygder där jordbruksmarker hotas av igenväxning, vilket påverkar kulturmiljöerna och minskar landsbygdens attraktivitet för boende, turism och besöksnäringar. Enligt EU-regelverket för ett kommande program kommer det även fortsättningsvis att vara möjligt att stödja andra landsbygdsföretag än lantbruk. Samtidigt ska inte alla landsbygdens frågor hanteras av landsbygdsprogrammet. Landsbygdsprogrammet riktar sig t.ex. i större utsträckning mot mindre företag, såsom mikroföretag, medan regionalfonden arbetar med större företag utanför lantbrukssektorn.

När det gäller behovet av att precisera målen för myndigheternas arbete med programmet anføres att regeringen har en dialog med myndigheterna i dessa frågor. Regeringen undersöker nu hur ansvarsfördelningen mellan myndigheterna kan förtydligas. I detta arbete har bl.a. kontakter tagits med andra medlemsländer för att utbyta erfarenheter.

Motionerna

Enligt kommittémotion 2013/14:MJ12 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) bör regeringen ge Jordbruksverket i uppdrag att analysera landsbygdsprogrammets jobbskapande effekter i samverkan med näringens representanter och föreslå ändringar i programmet för att öka dessa effekter. Landsbygdsprogrammet bör moderniseras genom att fokusera på jobben och utveckla landsbygdens näringsliv. Det kan handla om att stödja utbyggnaden av grundläggande service, t.ex. dagligvaruhandel och bensinmackar, att ge ett särskilt stöd till utbyggnaden av bredband, att bistå innovationer på landsbygden eller att stödja ett ambitiöst ekologiskt jordbruk.

Enligt kommittémotion 2013/14:MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 29 bör de gröna näringarnas arbete med att utveckla varumärken, produkter och identitet stimuleras. Motionärerna vill skapa en organisation med arbetsnamnet Svensk mat och bjuda in intresseorganisationer och näringslivet att delta som delägare. Syftet är en samordnad kraftsamling för att ge stöd och stimulans till effektivisering och utveckling och lansering av varumärken som har svensk livsmedelsproduktion som råvara.

Utskottets ställningstagande

Landsbygdsprogrammet

Som framgår av skrivelsen kommer regeringen i det arbete som nu bedrivs med att utforma ett landsbygdsprogram för perioden 2014–2020 på olika sätt att beakta de synpunkter och iakttagelser som har framförts. Det gäller inte bara Riksrevisionens iakttagelser utan också vad som har framhållits som möjligheter till förbättringar av halvtidsutvärderaren för landsbygdsprogrammet för perioden 2007–2013, slututvärderingen av programmet för perioden 2000–2006 och rapporten från riksdagen om uppföljning av vissa frågor inom landsbygdsprogrammet (2012/13:RFR4). Med anledning av Europeiska revisionsrättens kritik beslutade Europeiska kommissionen att en översyn av områden med naturliga och särskilda begränsningar ska göras. Regeringen har därför gett ett uppdrag till Jordbruksverket att medverka i genomförandet av denna översyn. I uppdraget ingår även att beakta behov av ändringar i det nationella stödet i norra Sverige. De analyser som görs inom ramen för uppdraget ska även omfatta behovet och eventuella utformningar av ersättning till vallodling.

Regeringen har också initierat en studie vid Agrifood Economics Centre som kommer att påbörjas under 2014. Studien kommer att behandla möjligheterna till betalningar för miljönytta och kollektivt agerande. Det senare innebär att brukarna går samman och genomför åtgärder på landskapsnivå, vilket genererar högre miljönytta än om brukarna agerar enskilt.

Inom projektet Miljöeffekter av den gemensamma jordbrukspolitiken, som är ett samarbetsprojekt mellan Jordbruksverket, Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet kommer en studie inom kort att påbörjas om de Världshandelsorganisationsrättsliga förutsättningarna för att betala för miljönytta i stället för kostnader och inkomstbortfall.

Regeringen redovisar vidare att ett sekretariat för utvärdering av landsbygdsprogrammet har upprättats vid Jordbruksverket. Sekretariatet kommer att ansvara för samordning och kontinuitet av den löpande utvärderingen av programmet, vilket bör hantera flera av de iakttagelser som Riksrevisionen framfört i sin skrivelse.

I regeringens skrivelse 2013/14:218 Partnerskapsöverenskommelsen har regeringen i samverkan med berörda aktörer på nationell, regional och lokal nivå tagit fram en partnerskapsöverenskommelse för EU:s struktur- och investeringsfonder i Sverige, dvs. Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, för programperioden 2014–2020. Partnerskapsöverenskommelsen lägger grunden till förbättrad samordning mellan de fyra fonderna och undviker överlappning dem emellan, i syfte att nå ett mer effektivt programgenomförande och ett sammantaget bättre utfall av insatserna. I skrivelsen redovisar regeringen bakgrunden till partnerskapsöverenskommelsen och de övergripande svenska prioriteringarna för att uppfylla syftena med partnerskapsöverens-

kommelsen och uppnå målsättningarna i Europa 2020-strategin. Sveriges prioriteringar är att främja konkurrenskraft, kunskap och innovation, ett hållbart och effektivt nyttjande av resurser för en hållbar tillväxt och att öka sysselsättningen, främja anställbarhet och förbättra tillgängligheten till arbetsmarknaden. Sammantaget handlar det om 65 miljarder kronor (regionalfonden 16, socialfonden 13 och landsbygdsprogrammet 36) för prioriteringar som har som främsta syfte att bidra till att uppnå Europa 2020-målen och stärka EU:s och Sveriges konkurrenskraft. Partnerskapsöverenskommelsen omfattar både landsbygdsprogrammet, regionalfondsprogrammen, socialfondsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet.

Utskottet föreslår att motion 2013/14:MJ12 (S) lämnas utan vidare åtgärd i avvaktan på resultatet av det pågående arbetet.

Landsbygdsprogrammet 2014–2020

Enligt Landsbygdsdepartementet kommer det svenska landsbygdsprogrammet för perioden 2014–2020 vid programstarten 2014 att ha en total budget på ca 36,1 miljarder kronor för hela programperioden. Av dessa medel kommer 14,8 miljarder kronor från EU:s budget, 20,6 miljarder kronor från statsbudgeten och resterande medel från andra offentliga finansieringskällor, främst kommuner. Budgeten på sammanlagt 36,1 miljarder kronor ska fördelas mellan ett flertal ersättningsformer. Flera åtgärder bidrar på olika sätt till målsättningarna inom konkurrenskraft, jobb, miljö och djurvälstånd. Sammanlagt omfattar åtgärder för jordbrukets konkurrenskraft och miljö- och djurvälstånd ca 26,5 miljarder kronor under programperioden. Den huvudsakliga målgruppen är jordbruksföretag eller grupper av jordbruksföretag. Vissa av ersättningarna kan dock även sökas av andra företag. Regeringen kommer under våren 2014 att fatta det formella beslutet att överlämna förslaget till nytt landsbygdsprogram för perioden 2014–2020 till EU-kommissionen. Därefter har kommissionen sex månader på sig att granska och godkänna programmet.

I förslaget till Landsbygdsprogram för Sverige 2014–2020 som Statens jordbruksverk publicerade den 15 april 2014 för samråd och miljöbedömning redovisas att insatser som genomförs inom åtgärderna kunskapsöverföring och informationsinsatser och rådgivningstjänster, företagslednings- och avbyttjänster inom jordbruket prioriteras. En prioritering syftar till att förbättra jordbruksföretagens livskraft och konkurrenskraften inom alla typer av jordbruk i alla regioner och främja innovativ jordbruksteknik och hållbart skogsbruk. En annan prioritering syftar till att återställa, bevara och förstärka den biologiska mångfalden, inklusive Natura 2000-områden, i områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar och jordbruk med höga naturvärden samt de europeiska landskapens karaktär.

Enligt förslaget är fungerande innovationssystem betydelsefulla för att landsbygdens verksamheter ska kunna stärkas och för att bättre metoder för att möta miljö- och klimatutmaningarna ska kunna utvecklas. Det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) ger möjligheter att möta detta behov

och en bred satsning kommer att genomföras. Detta bidrar till uppfylla Europa 2020:s mål om sysselsättning, forskning och innovation samt klimat och energi. En jämnare fördelning mellan kvinnor och män ska eftersträvas inom dessa stöd, vilket kommer att följas upp.

Den genomförda behovsanalysen föranleder ett brett perspektiv för att stärka konkurrenskraften inom det svenska lantbruket, och detta kommer att beaktas i programmets genomförande. Genom att stimulera lantbrukets konkurrenskraft uppnås indirekt ett hållbart miljö- och klimatarbete och att landsbygden utvecklas. Detta kopplar även till Europa 2020:s mål om sysselsättning, forskning och innovation samt klimat och energi. En jämnare fördelning mellan kvinnor och män ska eftersträvas inom dessa stöd, vilket kommer att följas upp.

För att fler unga ska kunna komma in i lantbruket kommer insatser enligt förslaget att göras dels inom ramen för gårdsstödet, dels inom landsbygdsprogrammet. Inom landsbygdsprogrammet gäller insatserna jordbruks-, rennäring- och trädgårdsföretagande, vilket kopplar till Europa 2020:s mål om sysselsättning.

Ett gott djurskydd är högt politiskt prioriterat i Sverige varför de svenska djurskyddsreglerna i många fall är mer långtgående än EU:s lagstiftning. Även ett gott smittskydd är högt prioriterat. Den svenska ambitionen innebär ett proaktivt och offensivt arbete, vilket i programmet främst tar sig formen av icke produktiva djurvälståndsinvesteringar, djurvälståndssättningar och kompetensutveckling.

I stor utsträckning hanteras behovet för svenska producenter av att nå nya marknader bäst av marknaden själv och det finns därför inte behov av breda insatser på detta område inom landsbygdsprogrammet. Enligt SWOT-analysen kan dock vissa insatser behövas både övergripande för livsmedelsproduktionen och mer specifikt inom animalieproduktionen samt på energiområdet. Detta arbete kopplar till Europa 2020:s mål om sysselsättning, innovation, energi och klimat.

Insatser för att stärka produktionen av kollektiva nyttigheter och att minimera jordbrukets negativa miljöpåverkan är centrala i programmet. Sveriges höga miljöambition tillsammans med de identifierade behoven för att nå miljömålen medför att den prioritering som syftar till att återställa, bevara och förstärka den biologiska mångfalden är högst rankad inom landsbygdsprogrammet. Detta behov är kopplat till ett fortsatt ambitiöst arbete för att nå de svenska miljömålen Ett rikt odlingslandskap, Storslagen fjällmiljö och Hav i balans samt levande kust och skärgård. Detaljerade mål framgår av indikatorplanen. Många av programmets övriga insatser bidrar indirekt till att säkerställa produktionen av kollektiva nyttigheter. Vidare är det enligt förslaget viktigt att vattenmiljöer skyddas genom en fortsatt minskning av utsläpp av övergödande ämnen och bekämpningsmedel till vattendrag, sjöar och hav där Östersjön är särskilt utsatt.

Landsbygdsprogrammet ska enligt Landsbygdsdepartementet bidra till lönsamma och livskraftiga företag, aktiva bönder som ger oss öppna marker med betande djur och en modern landsbygd. Genomförandet av landsbygdsprogrammet kommer att baseras på regionala handlingsplaner. Handlingsplanerna ska utarbetas i ett brett regionalt partnerskap för att säkerställa förankring och engagemang på regional nivå. Arbetet med lokal utveckling kommer att breddas genom att även socialfond, regionalfond och havs- och fiskerifond involveras. Schablonersättningar föreslås för vissa åtgärder, vilket förenklar administrationen för stödsökande, framför allt inom mindre projekt. Genom den s.k. partnerskapsöverenskommelsen stärks samverkan mellan EU:s fonder. En fondsamverkansgrupp för myndigheter (Jordbruksverket, ESF-rådet och Tillväxtverket) med ansvar för olika former av insatser inrättas med syfte att bidra till ökad samordning och samverkan mellan fonderna inom en rad områden, t.ex. administration, förenklingsarbete, uppföljning, erfarenhetsutbyte och lärande samt kunskaps- och informationsspridning. Ett utvärderingssekretariat har inrättats vid Jordbruksverket för att samordna datainsamling, uppföljning och upphandling av utvärderingar för att stärka kvaliteten i utvärderingsarbetet. Arbetet med elektroniska ansökningar och övrigt it-stöd vidareutvecklas för att förenkla för stödsökande och stärka kvaliteten i ansökningarna.

De gröna näringarna

Utskottet har tidigare redovisat att regeringens vision Sverige – det nya matlandet (matlandet) kommer att fortsätta även 2014 (bet. 2013/14: MJU2). Syftet är att uppnå regeringens långsiktiga mål om att Sverige ska bli det ledande matlandet i Europa och därigenom skapa fler arbetstillfällen. Inom ramen för visionen vidtas konkreta åtgärder inom de fem fokusområdena. Det finns en stor potential i att utveckla och koppla samman livsmedelsproduktion, livsmedelsförädling och gastronomi med landsbygdens unika natur- och kulturmiljövärden, turism och måltidsupplevelser. Därmed främjas lokal och regional matkultur, och det kan skapas fler jobb och ökad tillväxt i hela landet. Bonden är många gånger navet på landsbygden kring vilket många andra verksamheter byggs upp. Även livsmedelsindustrin är viktig för jobben på landsbygden och i småorterna. Det är den fjärde största industrisektorn i Sverige sett till antalet sysselsatta. Industrin finns över hela landet och är därmed viktig för Småortssveriges sysselsättning och tillväxt. Den svenska livsmedelsexporten av bl.a. förädlade livsmedel ökar kontinuerligt. Detta gynnar i sin tur det svenska jordbruket eftersom 70 procent av det som livsmedelsföretagen förädlar består av svensk jordbruksråvara.

Intresset för hållbart producerad mat ökar bland konsumenter såväl i Sverige som i många andra länder samtidigt som producenter och handel ser nya marknadsmöjligheter i denna trend. Det svenska jordbruket producerar mat på ett hållbart sätt med hög miljöhänsyn, gott djurskydd och ett smittskydd i världsklass. Primärproduktionen av mat har också betydelse för

livsmedelsindustrin och för landsbygdsutvecklingen. Livsmedelsförädlingen är en sektor med stor geografisk spridning och därmed en av de viktigaste sektorerna för att det ska finnas jobb i hela landet. Den matbaserade turismen är också en viktig tillväxtbransch som kan ge fler möjlighet till sysselsättning på landsbygden.

Genom ett beslut den 21 februari 2013 fick en särskild utredare i uppdrag att utreda möjligheter för en framtida livskraftig jordbruks- och trädgårdsproduktion, dock inte primärt i form av ekonomiska stöd (dir. 2013:20). Tidsperspektivet i utredningen ska vara t.o.m. 2030. Uppdraget består av två deluppdrag, nämligen att belysa konkurrenskraften i svensk jordbruks- och trädgårdsproduktion och att ta fram förslag till strategi och åtgärder utanför skatteområdet för en livskraftig svensk jordbruks- och trädgårdsproduktion. Uppdraget ska delredovisas senast den 5 juni 2014 och slutredovisas den 15 mars 2015.

Genom ett regeringsbeslut den 21 januari 2014 fick Formas i uppdrag att tillsammans med Stiftelsen lantbruksforskning och Stiftelsen Hästforskning utforma ett produktionsinriktat forskningsprogram för jordbrukets hållbarhet och konkurrenskraft samt för hästforskning.

Enligt uppgift från Landsbyggsdepartementet arbetar Jordbruksverket och Livsmedelsverket med att undanröja handelshinder vid livsmedelsexport till tredjeländer. Sedan 2009 har myndigheternas insatser bidragit till att över 100 produktmarknader har öppnats för svenska exportörer. Under samma period har det skett en tydlig ökning av både antalet aktiviteter och deltagare i programmet Food from Sweden. Vidare tar tjänstemän vid Utrikesdepartementet upp livsmedelsrelaterade handelsfrågor vid utgående och inkommande besök i Sverige. Svensk mat och dryck ingår också i främjandearbetet vid flera utlandsmyndigheter. Samtal om export- och handelsrelaterade frågor förs löpande med livsmedelsbranschen. Regeringen arbetar för att exporten av livsmedel ska fördubblas senast 2020 och därmed passera 100 miljarder kronor. För att nå målet har regeringen genom visionen Sverige – det nya matlandet satsat särskilda medel på Sveriges export- och investeringsråd Business Sweden och dess livsmedelsprogram Food from Sweden.

Inom satsningen på visionen Sverige – det nya matlandet har det även utvecklats ett koncept för att lansera svenska livsmedel, Try Swedish, i samarbete mellan Business Sweden och Visit Sweden. Konceptet har använts vid deras aktiviteter utomlands, t.ex. mässor och liknande tillställningar. Under 2014 har också den digitala kanalen tryswedish.com utvecklats. Inom ramen för arbetet med Sverige – det nya matlandet Sverige har också en gemensam kommunikationsplattform tagits fram där Sveriges värden inom råvaror, förädlad mat och dryck m.m. framkommer och som används vid kommunikation av visionen.

Vidare är utvecklingen av gastronomiska regioner i Sverige en del av arbetet med regeringens satsning Sverige – det nya matlandet. Genom att förtydliga och stärka kopplingarna mellan matens egenskaper och den geo-

grafiska plats där den är framställd ökar möjligheterna till värdeskapande för både varan och platsen. Varans ursprung byggt på naturgivna och kulturella förutsättningar kopplat till gastronomiska egenskaper som t.ex. smak, näringsinnehåll och kvalitet är en utgångspunkt för utvecklandet av unika måltidsupplevelser. Detta skapar möjligheter till bl.a. ökad konkurrenskraft och produktion inom primärproduktion såväl som förädlingsindustri. Att kunna ursprungsmärka och marknadsföra produkter i enlighet med EU:s kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel skapar också ökade förutsättningar för profilerade turistprodukter hos respektive region. Platsbunden konsumtion är betydelsefullt för jobb och utveckling av landsbygden.

Jordbruksverket har ett uppdrag från regeringen att under 2013–2014 utveckla gastronomiska regioner inom ramen för Sverige – det nya matlandet. Uppdraget omfattar följande fyra delar:

- en kartläggning av svenska jordbruksprodukter och livsmedel som är lämpade att marknadsföra via EU:s kvalitetssystem för skyddade ursprungsbeteckningar och skyddade geografiska beteckningar
- att utveckla kunskaperna om gastronomiska egenskaper hos traditionella arter och sorter och tillgängliggöra dessa för bransch och allmänhet
- att utarbeta en kunskapsöversikt över forskning med relevans för utvecklingen av svenska gastronomiska regioner
- att samordna och stödja relevanta nationella och regionala utvecklingsarbeten och nätverk.

Arbete med att utveckla gastronomiska regioner pågår också sedan en tid tillbaka på regionalt plan på flera håll i landet, bl.a. med medel från landsbygdsprogrammet.

I svar på interpellationerna 2013/14:312, 334, 335 och 339 om det svenska produktionsjordbruket anförde landsbygdsministern den 18 mars 2014 att det inom svenskt jordbruk i dag finns nära 180 000 sysselsatta på hel- eller deltid. Livsmedelsindustrin är den fjärde största näringsgrenen inom tillverkningsindustrin, t.ex. fyra gånger så stor som läkemedelsindustrin och tre gånger så stor som kemiindustrin. I många landsbygdskommuner är jordbruk och livsmedel den viktigaste näringsgrenen. Regeringen ser därför med oro på utvecklingen i vissa delar av jordbrukets primärproduktion och prioriterar därför arbetet med att stärka jordbruksföretagens konkurrenskraft.

Regeringen har, bl.a. i budgetpropositionen för 2014, tydliggjort varför detta arbete är viktigt. De gröna näringarna fungerar som en motor i utvecklingen mot ett hållbart samhälle, och en minskande jordbrukssektor innebär inte bara färre jobb på den svenska landsbygden utan också ett mindre öppet odlingslandskap med färre betade ängs- och hagmarker och därmed en förlust av biologisk mångfald och natur- och kulturmiljöer. Regeringen har vidtagit några åtgärder för att förbättra villkoren för landsbygdens företag, nämligen sänkta egenavgifter, sänkta arbetsgivaravgifter, sänkt restau-

rangmoms, sänkta köttkontrollavgifter, borttagen avgift för djurskyddskontroll, slopad handelsgödselskatt och ett intensifierat arbete med regelförenkling.

Visionen Sverige – det nya matlandet är en strategi för att öka intresset för svensk mat för att långsiktigt öka efterfrågan, lönsamheten och därmed produktionen. Det är jordbrukets primärproduktion som är ryggraden i visionen. Utan en lönsam och konkurrenskraftig primärproduktion kan inte visionens mål förverkligas. Landsbygdsprogrammet är ett viktigt verktyg, inte bara för att stärka jordbrukets konkurrenskraft utan också för att stödja jordbrukets miljöinsatser och betala för de kollektiva nyttigheter som ett aktivt jordbruk bidrar till. Landsbygdsprogrammet bidrar också till att stärka landsbygdens utveckling även utanför jordbrukssektorn. Varje skattekrona ska användas på ett sådant sätt att nyttan blir så stor som möjligt. I det förslag till nytt landsbygdsprogram som regeringen kommer att besluta om under våren kommer jobb, miljö och en modern landsbygd att stå i fokus. Ambitionen är att stimulera företagande och hållbar utveckling i jordbruket och på landsbygden utan att krångla till det i onödan.

Landsbygdsprogrammet bör också ses som en del i en helhet där även gårdsstödet spelar en viktig roll. I de förslag till nytt gårdsstöd som har remitterats föreslås bl.a. att ett särskilt djurbidrag till nötkreatur införs, att stöden blir mer rättvist fördelade inom landet och att unga premieras.

En del av satsningen inom visionen Sverige – det nya matlandet är Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets arbete med att undanröja handelshinder i tredjeländer. Tack vare förstärkningar och myndigheters insatser har fler marknader i tredjeländer öppnats. Antalet aktiviteter och deltagande livsmedelsföretag i programmet Food from Sweden har ökat kraftigt. Livsmedelsexporten fortsätter att öka stadigt, förra året med ca 9 procent. Detta sker samtidigt som vi är inne i en lågkonjunktur och den totala varuexporten har minskat ganska kraftigt – minus 7 procent under 2013. Fördubblingsmålet är ambitiöst men definitivt inom räckhåll. Regeringen kommer att fortsätta att arbeta för att livsmedelsexporten ska öka och på så vis stödja svenskt produktionsjordbruk.

Ett livskraftigt svenskt jordbruk ger oss goda, nyttiga livsmedel som har producerats med gott djurskydd och hög miljöhänsyn och som tagits fram med låg användning av såväl bekämpningsmedel som antibiotika. Jordbruket bidrar dessutom till sysselsättningen på landsbygden. Jordbruket är en förutsättning för att upprätthålla den biologiska mångfalden och fungerar som en motor i utvecklingen mot ett hållbart samhälle.

Landsbygdsminister Eskil Erlandsson redovisade den 9 december 2013, 24 januari respektive den 18 februari 2014 i svar på interpellationerna 2013/14:125 om matlandet och jobben, 2013/14:251 om levande landsbygd och 2013/14:224 om färre arbetstillfällen på landsbygden att regeringen har ett stort ansvar för att bidra till att skapa de förutsättningar som behövs för att kunna bo och verka på landsbygden och möjliggöra för näringslivsutveckling och tillväxt i hela Sverige. Regeringen har genomfört

flera skatteåtgärder för att stimulera ett ökat företagande. Bland dessa finns sänkt bolagsskatt, sänkta egenavgifter och förmånligare 3:12-regler och sänkta socialavgifter. Jobbskatteavdragen har gett människor mer kvar i plånboken. Dessutom arbetar regeringen kontinuerligt med att förenkla och minska regelbördan för företag, något som främst gynnar små företag och som gör det enklare att starta och driva företag. Inom infrastruktur görs stora investeringar för både elektronisk och fysisk infrastruktur. Den strukturomvandling som har pågått ända sedan mitten av förra seklet har gjort att behovet av arbetskraft inom exempelvis jordbruket har minskat och att arbetstillfällena har försvunnit. Det nuvarande landsbygdsprogrammet erbjuder många möjligheter att utveckla både primärproduktionen och förädlingen av livsmedel, likaväl som möjligheter för företagen att diversifiera sina verksamheter. Innovationer är avgörande för vår framtida konkurrenskraft och är därför också i fokus såväl i kommande landsbygdsprogram som i det fortsatta arbetet med matlandet.

Visionen om matlandet är en strategi för att skapa jobb och sysselsättning men också för att synliggöra den potential som finns för företagande på landsbygden. Sedan 2008 har antalet sysselsatta ökat med 9 000 inom de näringsgrenar som omfattas av visionen. Förmågan att attrahera, behålla och utveckla kompetenser, företag och kapital är avgörande för att regioner och kommuner ska bli utvecklingskraftiga. Inom initiativet Attraktionskraft Sverige arbetar regeringen med insatser som lyfter och främjar förutsättningar för att skapa attraktiva platser. Det arbetet kommer att tas om hand i en nationell strategi för regional tillväxt och attraktionskraft 2014–2020, som regeringen arbetar med och som blir klar före sommaren.

Med den nu lämnade redovisningen anser utskottet att syftet med kommittémotion 2013/14: MJ490 (S) yrkande 29 i allt väsentligt är tillgodosett. Motionen bör lämnas utan vidare åtgärd i berörd del.

Resursinventering m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om en betesresursinventering (SD), slaktavfall (M) och inventering av gemensamma resurser (MP).

Jämför reservationerna 3 (SD), 4 (MP, V) och 5 (SD).

Motionerna

I motion 2013/14: MJ206 av Olle Larsson (SD) framhålls att en betesresursinventering kan kartlägga värdet av skogsbete, fjällbete och skärgårdsbete och ge en bild av de värden som skulle kunna tas till vara med modernt jordbruk i kombination med traditionella kunskaper. Att bruka utmarksbetet skulle generera nya jobb på landsbygden och inom de gröna näring-

arna. Att ha djur på de mycket stora arealerna utmarksbete som finns i Sverige skulle även ge positiva effekter för den biologiska mångfalden. Det är en stor och oanvänd resurs.

I fråga om slaktavfall anförs i motion 2013/14:MJ251 av Gustaf Hoffstedt (M) att efter avslutad slakt ska slaktbiprodukter destrueras på godkända anläggningar för att undvika spridning av smittsamma sjukdomar. Även transporten till anläggningen måste vara godkänd. Dessa regler är bra för att undvika olika sorters av utbrott likt mul- och klövsjukan, galna ko-sjukan m.m. när det gäller industriell slakt, men det är orimligt att inkludera slaktavfall från hemsakt i samma regelverk. För ett enstaka djur slaktat på exempelvis Gotland innebär regelverket godkänd transport till fastlandet för destruktion på där godkänd anläggning, vilket är en mycket kostsam process. För att underlätta för fortsatt hemsakt av småskalig karaktär bör regelverket ses över.

Enligt motion 2013/14:MJ515 av Annika Lillemets m.fl. (MP) yrkande 2 bör man inventera och utreda hur gemensamma resurser, s.k. allmänningar, kan förvaltas på ett långsiktigt hållbart och rättvist sätt och hur avkastningen av dessa bör fördelas rättvist. Mineraler och hav är exempel på viktiga gemensamma naturresurser. Utsläpp av skadliga ämnen bör begränsas och resurser får inte överutnyttjas. Man kan också avstå från att exploatera en resurs. Ellinor Ostrom, den hittills enda kvinnliga Nobelpristagaren i ekonomi, dokumenterade hur lokalbefolkningar över hela världen genom sinnrika sociala innovationer uthålligt lyckas förvalta skogar, fiskrika vattendrag och andra allmänningar.

Utskottets ställningstagande

Betesresursinventering

När det gäller frågan om en betesresursinventering vill utskottet redovisa att miljömålet Ett rikt odlingslandskap innebär att odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks (bet. 2013/14:MJU2). Regeringen anför att utvecklingen i miljön är negativ. Hävdade betesmarker har stor betydelse för bevarandet av den biologiska mångfalden i odlingslandskapet. Sedan 2005 har den totala arealen betesmarker som sköts med hjälp av landsbygdsprogrammets miljöersättningsprogram minskat med nästan 20 procent. En bidragande faktor för detta är den minskning av antalet betande nötkreatur som skett under denna tid. Lantbrukarnas intresse att ingå avtal om skötsel av kulturhistoriska landskapselement fortsätter att minska. Minskningen från 2011 till 2012 var 5 procent. Sammantaget ger dessa negativa utvecklingstrender en minskad variationsrikedom i livsmiljöer för arter som är knutna till odlingslandskapet.

Betesmarker hör till odlingslandskapets mest artrika miljöer. De är även viktiga för kulturmiljön och människors möjlighet att uppleva ett rikt och varierat odlingslandskap. Regeringen bedömer att det inte är möjligt att nå miljökvalitetsmålet till 2020 med de styrmedel som i dag är beslutade eller planerade. Ett öppet odlingslandskap är beroende av ett aktivt jordbruk. Förutsättningarna för att nå miljökvalitetsmålet styrs av flera faktorer. Två av dessa faktorer är att prisutvecklingen för jordbrukets produkter på världsmarknaden påverkar jordbrukets lönsamhet samt utformningen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik. För betesmarkerna innebär den minskade lönsamheten för företag med nötkreatur att antalet betande djur riskerar att fortsätta minska. Den ändrade betesmarksdefinitionen inom den gemensamma jordbrukspolitiken har lett till ett komplicerat regelverk, vilket riskerar att leda till att värdefulla marker slutar skötas eller hävdas på ett sätt som minskar naturvärdena.

Ett aktivt och konkurrenskraftigt jordbruk är en mycket viktig förutsättning för att bibehålla ett öppet landskap. Ersättningarna för miljöåtgärder i landsbygdsprogrammet för perioden 2014–2020 blir viktiga även fortsättningsvis. Den framtida utformningen av landsbygdsprogrammet kommer också att ha betydelse för intresset att fortsätta hävda jordbruksmarken och hålla betande djur. Under 2012 gjordes smärre förändringar av programmet miljöersättningar. Anslutningen till ersättningsformerna motsvarar ungefär nivån 2011. Det är oroande att den totala arealen ängs- och betesmarker som ersätts med miljöersättningar minskade något även under 2012, trots de medel som tillfördes genom överföring från direktstöden till landsbygdsprogrammet 2010.

Av Jordbruksverkets regleringsbrev för 2014 framgår att minst 3 miljoner kronor under anslaget 1:8 ska användas för kvalitetsuppföljning i ängs- och betesmarker samt uppföljning av småbiotoper inom NILS (nationell inventering av landskapet i Sverige). Uppföljningen är en del av uppföljningen inom miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap.

Enligt uppgift från Landsbygdsdepartementet gjordes en ängs- och betesmarksinventering 2002–2004 med komplettering 2007–2010. Resultatet av dessa inventeringar finns i databasen TUVÅ. I denna visas förekomsten av olika typer av betesmarker, både sådana som det söks stöd för och som därför även ingår i Jordbruksverkets blockdatabas och betesmarker som ligger utanför jordbrukarstöden. Enligt dessa uppgifter är betesmarkerna alltså väl kända i Sverige. TUVÅ-databasen är tillgänglig via Jordbruksverkets webbplats. Blockdatabasen är ett administrativt hjälpmedel för stödgivningen och inte direkt åtkomlig men frågor kan ställas till Jordbruksverket om man är intresserad av arealfördelning m.m.

Miljömålsberedningen kommer i juni 2014 att presentera sitt förslag till en strategi för en långsiktigt hållbar markanvändning där användning av jordbruksmarken ingår (dir. 2011:91) och en strategi för en sammanhållen och hållbar vattenpolitik med ett helhetsperspektiv på havs- och sötvatten-

politik (dir. 2012:95). Förslagen kommer att utgöra en viktig utgångspunkt för kommande analyser om utformandet av åtgärder som syftar till att miljö kvalitetsmålen ska kunna nås.

Utskottet avstyrker med det anförda motion 2013/14:MJ202 (SD).

Inventering av gemensamma resurser

I regeringens proposition 2013/14:186 Hushållning med havsområden föreslås nya bestämmelser om hushållningen med havsområden. Bestämmelserna avser en samlad havsförvaltning i syfte att bidra till en långsiktigt hållbar utveckling. För hushållningen med havsområdena Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet ska regeringen besluta om vägledning till myndigheter och kommuner när de prövar anspråk på användningen av områdena. Vägledningen ska ges i form av en havsplan för vart och ett av områdena och omfatta Sveriges ekonomiska zon och de områden som inte är fastigheter i svenskt territorialhav från en nautisk mil utanför baslinjen. Havsplanen ger uttryck för statens syn på hushållningen med havsområdet. Planen blir en del av myndigheternas och kommunernas beslutsunderlag i fråga om vilken användning som ett havsområde är mest lämpat för med hänsyn till områdets beskaffenhet och läge samt de behov som finns. Regeringen ska få meddela föreskrifter om förbud mot eller begränsningar för verksamheter och åtgärder inom ett område som omfattas av en havsplan. Föreskrifterna föreslås träda i kraft den 1 september 2014.

EU-kommissionen presenterade i mars 2013 kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om upprättandet av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden, KOM(2013)133, ett förslag om havsplanering och kustzonsförvaltning. Förslaget syftar bl.a. till att främja en hållbar tillväxt av aktiviteter till havs liksom en hållbar användning av havets resurser. EU-kommissionens förslag till direktiv har behandlats i en arbetsgrupp inom Europeiska rådet. Sverige har under denna process bl.a. verkat för att de medlemsstater som har havsområden ska upprätta en ekosystembaserad havsplanering som ger en hållbar utveckling av dessa områden.

Genom beslut den 5 maj 2011 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att se över de svenska baslinjerna och de olika jurisdiktionsgränserna till havs i syfte att ge dessa den precision som modern teknik medger (dir. 2011:41). Utredaren ska lägga fram förslag om att inrätta en angränsande zon runt Sveriges kuster. Enligt direktiven är frågan om relationen mellan de begrepp som definierar Sveriges havs- och landgränser i vissa avseenden oklar. En otydlighet finns även i gränssnittet mellan havsgränslagstiftningen och fastighetslagstiftningen när det gäller förhållandet mellan fastighetsgräns och inre vatten i lagen (1950:595) om gräns mot allmänt vattenområde. Det ingår i utredningens uppdrag att överväga frågan om äganderätten till allmänt vatten. Rättsläget när det gäller statens rätt att bestämma över dispositionsrätten i allmänt vatten och att ta ut en avgift för denna rätt är oklart samtidigt som möjligheten att ta ut en avgift eller

ersättning för att nyttja naturresurserna är ett viktigt medel för att göra havsförvaltningen ekosystembaserad. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2014.

Enligt inhämtade uppgifter kan det som på landytan i Sverige kallas för allmänningar vara mark ägd av staten eller kommunen eller mark gemensam för flera fastigheter. Enligt dessa uppgifter överväger regeringen inte någon inventering av dessa områden.

Samhällsintresset av att mineral kan brytas och tas till vara anses vara ett så starkt allmänt intresse att grundlagens förutsättningar för ingrepp i markägarnas rätt är uppfyllda (bet. 2013/14:NU14). Minerallagen ger ensamrätt till utvinning av mineral till det bolag som beviljas en bearbetningskoncession. Genom en ändring i minerallagen 1974 togs statens rätt till del av gruvverksamhet bort (kronoandelen), och i dag tillfaller vinsten den som gör de nödvändiga investeringar som krävs för att kunna utvinna malm. I övrigt är det marknadskrafterna som styr utvinning av malm. För avvägningar mellan motstående intressen (värdefulla ämnen och mineral, rennärning, naturvärden etc.) finns riksintressesystemet i 3 kap. miljöbalken. Genom 3 kap. miljöbalken kan mineralutvinning nekas om den medför oacceptabel skada på annat intresse. Verksamhetens miljöpåverkan i övrigt regleras i miljöbalken enligt samma regler som annan industriell verksamhet. Målet med miljöbalken är att främja en hållbar utveckling och att tillförsäkra nu levande och kommande generationer en hälsosam och god livsmiljö. Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iakttä de begränsningar och vidta de försiktighetsåtgärder i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Genom reformerna av den gemensamma jordbrukspolitiken under 1990- och 2000-talen har denna politik successivt blivit mer marknadsorienterad, mer samstämmig med utvecklingspolitiken samt fått ett ökat fokus på miljö- och klimatåtgärder, i linje med regeringens målsättning (bet. 2013/14: MJU2). Regeringens långsiktiga målsättning för den gemensamma jordbrukspolitiken är en avreglerad, marknadsorienterad och konkurrenskraftig jordbrukssektor styrd av konsumenters efterfrågan och med hänsyn tagen till klimat, miljö, djurskydd och utvecklingsaspekter (prop. 2013/14:12 utg.omr. 23). Inom ramen för väsentligt lägre utgifter för jordbrukspolitiken i EU vill regeringen rikta ökat relativt fokus mot åtgärder för landsbygdspolitiken. Utskottet instämmer med regeringen i att det är angeläget att EU:s gemensamma jordbrukspolitik fortsätter att förändras i linje med tidigare genomförda reformer. För att möjliggöra detta krävs ett proaktivt arbetssätt. Det är därför angeläget att i ett tidigt skede påbörja analyser med utgångspunkter för en modernisering av EU:s gemensamma jordbrukspolitik inför nästa budgetperiod efter 2020, samt inför halvtidsöversynen under budgetperioden 2014–2020.

Utskottet har tidigare i detta betänkande redovisat huvuddragen i det förslag till landsbygdsprogram 2014–2020 som kommer att redovisas för Europeiska kommissionen.

Under 2013 har ministerrådet och parlamentet enats om en ny förordning om en gemensam fiskeripolitik och en förordning om den gemensamma marknaden för fiskeri- och vattenbruksprodukter. I detta arbete har regeringens fokus varit att säkerställa maximalt hållbart uttag och att införa ett utkastförbud (prop. 2013/14:1 utg.omr. 23). Överkapacitet i fiskeflottan, såväl i EU som globalt, bedöms vara en av de viktigaste orsakerna till bristande måluppfyllelse av fiskeripolitiken. Sverige uppfyller de EU-krav som gäller förvaltningen av fiskeflottan. Hur detta i framtiden ska hanteras är dock avhängigt av resultaten i reformen av den gemensamma fiskeripolitiken. I samband med ett nytt havs- och fiskeriprogram kommer även en aktuell och fördjupad analys av balansen i det svenska fisket mellan tillgängliga resurser och fiskeflottans kapacitet att göras. Utvecklingen för EU:s gemensamma fiskbestånd visar på viss positiv utveckling. Fortsatta åtgärder krävs dock och resultatet av reformeringen av den gemensamma fiskeripolitiken blir av avgörande betydelse för att uppnå ett långsiktigt hållbart fiske.

Utskottet föreslår att motion 2013/14:MJ515 (MP) yrkande 2 lämnas utan åtgärd med vad som anförts.

Slaktavfall

Omhändertagandet av animaliska biprodukter, t.ex. slaktavfall, regleras genom den s.k. ABP-förordningen – Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009. Enligt inhämtade uppgifter finns inget särskilt undantag i förordningen som medger generella lätnader för omhändertagandet av animaliska biprodukter från hemslacht. Någon översyn av Jordbruksverkets föreskrifter som skulle innebära lätnader för animaliska biprodukter från hemslacht är alltså inte möjlig.

Förordningen om animaliska biprodukter möjliggör för medlemsstaterna att för avlägsna områden medge undantag från kravet på insamling av animaliska biprodukter och tillåta t.ex. nedgrävning. Jordbruksverket arbetar för närvarande med en översyn av dessa områden.

Sveriges generella ståndpunkt är att lagstiftningen om animaliska biprodukter är viktig för att inte riskera människors och djurs hälsa. Bestämmelserna kan dock i vissa fall uppfattas som omotiverat långtgående och komplicerade, varför Sverige stöder förenklingar som är till fördel för berörda näringsidkare eller myndigheter utan att för den skull riskera människors eller djurs hälsa eller att det innebär negativa effekter för miljön. Utskottet föreslår att motion 2013/14:MJ251 (M) med denna redovisning lämnas utan vidare åtgärd.

Rennäringsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om Samefonden (SD), rennäringsdelegationerna (SD), om rättigheter och skyldigheter (SD) och om miljömål för fjällen (SD).

Jämför reservation 6 (SD).

Motionerna

Enligt motion 2013/14:MJ202 av Olle Larsson (SD) bör Samefonden ombildas till fjällfonder. Dessa bör ha lokal förankring, bestå av ledamöter från olika näringar och etniciteter och ge alla som bor i de s.k. renbetesområdena, oavsett etnisk identitet och näring, möjlighet att få utdelning från fonderna på lika grunder. Samefonden får pengar från jakt, fiske, arrendeavgifter och vattendomar och gynnar i dag enbart samiska ändamål. Historiskt är de södra fjällen ett land befolkat av fjällbönder som har trängts undan på grund av ett ensidigt gynnande av rennäringen.

I motion 2013/14:MJ203 av Olle Larsson (SD) föreslås att rennäringsdelegationerna ombildas till fjälldelegationer. Fjälldelegationerna bör vara demokratiska instanser som representerar alla boende och näringar i de s.k. renbetesområdena. Rennäringsdelegationerna, som är instanser inom länsstyrelserna, fattar beslut om markanvändning, jakt, fiske m.m. på statens marker i renbetesområdena. Rennäringsdelegationernas ledamöter är politiker och renägare. Andra yrkeskategorier och medborgare representeras av politikerna. Rennäringsdelegationerna har under de senaste 50 åren sagt nej till de flesta som ansökt om att få köpa tomter för att bosätta sig i områdena samt till utveckling och etablering av företag.

Enligt motion 2013/14:MJ212 av Olle Larsson (SD) bör andra ursprungliga näringar och kulturer jämföras med rennäringen vad gäller rättigheter och skyldigheter. Rennäringen har under lång tid gynnats på bekostnad av andra ursprungliga näringar och kulturer, nämligen fjälljordbruket och fjällbondekulturen men även det samiska gårdsbruket och jakt för övrig ortsbefolkning. I Naturvårdsverkets Miljömål i fjällskapet – En syntes av problemställningar knutna till förvaltningen av en begränsad resurs (rapport 6366, september 2010) anges att rennäringen och fäbodbruket på många sätt är aspekter av samma sorts betesdrift. Rennäringen har emellertid lyckats få myndigheternas stöd och uppmärksamhet medan fjälljordbruk och fäbodbruk har det svårare.

Andra ursprungliga näringar och kulturer bör enligt motion 2013/14: MJ215 av Olle Larsson (SD) jämföras med rennäringen och samekulturen i samband med utformningen av miljömål för fjällen. I de nationella preciseringarna för miljömålet Ett storslaget fjällskap återges som första punkt och målsättning att fjällens värden för rennäringen är bevarade. Miljömålen har generellt en stor betydelse för myndighetsstyrning och statens

resursfördelning till olika sektorer. Miljömål för fjällen bör omformuleras så att alla ursprungliga näringar jämföras med rennäringen. Fjälljordbruket, fjällbondekulturen, fåbodbruket och det samiska gårdsbruket får inte missgynnas.

Utskottets ställningstagande

Bakgrund

I utredningsbetänkandet En ny rennäringsspolitik – öppna samebyar och samverkan med andra markanvändare (SOU 2001:101) redovisas att renskötselrätten är en särskild bruksrätt till en fastighet, som framför allt ger samerna rätt att använda marken till renbete, jakt och fiske (bet. 2011/12: MJU13). Vidare framhålls att renskötselrätten är en säregen rätt på det sättet att fast den bara är en bruksrätt är den i vissa avseenden likställd med äganderätten. Också renskötselrätten gäller på obegränsad tid, oberoende av avtal – detta i motsats till vanliga nyttjanderätter. Vidare konstateras bl.a. att det är naturligt att samernas bruk av marken enligt renskötselrättens regler kan vålla konflikter med ägaren, vare sig detta är staten eller en enskild.

Rennäringslagen bestämmer, fast på ett ganska ofullständigt sätt, parternas förhållande till varandra. Det gäller två grundlagsskyddade rättigheter som kolliderar. Lagen får inte inkräkta på äganderätten så att det kränker dess grundlagsskydd enligt 2 kap. 18 § (numera 2 kap. 15 §) regeringsformen, men den får inte heller kränka den rätt samerna har enligt samma paragraf. Högsta domstolen prövade och fann i sin dom den 27 april 2011 om renskötsel i Nordmaling att samerna efter gammal sedvana bedriver renskötsel på de områden där renskötselrätten var tvistig.

Även i departementspromemorian Vissa samepolitiska frågor (Ds 2009:40) konstateras att markägare, samebyar och andra som brukar marken inom renskötselområdet grundar sitt bruk på olika rättigheter till marken. Samebyns medlemmar grundar sin användning av mark för renskötsel, jakt och fiske på renskötselrätten. Markägare grundar sin användning av mark på äganderätten. Andra markanvändare inom renskötselområdet grundar sin rätt till bruk av marken på andra rättigheter, såsom arrende, hyra och servitut. Såväl äganderätten som renskötselrätten och andra särskilda rättigheter till fast egendom skyddas enligt 2 kap. 18 § regeringsformen mot att det allmänna tvingar rättighetshavaren att avstå från sin rätt till marken eller inskränker användningen av marken, utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen (det s.k. egendomsskyddet). Om inskränkningar görs på ett sådant sätt att den pågående markanvändningen inom den berörda delen av fastigheten avsevärt försvåras eller en skada uppkommer som är betydande i förhållande till värdet på denna del av fastigheten, är den enskilde enligt regeringsformen tillförsäkrad ersättning enligt grunder som ska bestämmas i lag.

Enligt 2 kap. 17 § regeringsformen får begränsningar i rätten att driva näring eller utöva ett yrke införas endast för att skydda angelägna allmänna intressen och aldrig i syfte enbart att ekonomiskt gynna vissa personer eller företag. I andra stycket föreskrivs att samernas rätt att bedriva renskötsel regleras i lag. Konstitutionsutskottet redovisade vid riksdagsbehandlingen av regeringens proposition 1993/94:117 Inkorporering av Europakonventionen och andra fri- och rättighetsfrågor att det kan ifrågasättas om rennäringslagens bestämmelser om renskötselrätten som en kollektiv rättighet för den samiska befolkningen är helt förenliga med det föreslagna grundlagsskyddet om närings- och yrkesfriheten (bet. 1993/94:KU24, 1994/95:KU5, skr. 1994/95:23). Utskottet tillstyrkte därför regeringens förslag att det i grundlagsbestämmelsen om närings- och yrkesfriheten tas in en föreskrift som ger grundlagsförankring av samernas rätt till renskötsel som den i lag är reglerad. På så sätt markeras att denna rätt inte står i konflikt med grundlagsskyddet för närings- och yrkesfriheten.

Miljö- och jordbruksutskottet vill också framhålla att den samiska befolkningen numera omnämns särskilt i bestämmelsen i 1 kap. 2 § regeringsformen om skydd för vissa minoriteter. Bestämmelsen har utformats som en obligatorisk målsättning, dvs. möjligheterna att behålla och utveckla ett kultur- och samfundsliv ska främjas (prop. 2009/10:80, bet. 2009/10:KU19, rskr. 2009/10:304, bet. 2010/11:KU4, rskr. 2010/11:21).

I betänkandet Samerna – ett ursprungsfolk i Sverige. Frågan om Sveriges anslutning till ILO:s konvention nr 169 (SOU 1999:25) behandlas frågor som rör markrättigheter, rätt till naturtillgångar och administration av samernas rättigheter (bet. 1999/2000:MJU9).

Samefonden

Av 2 kap. 1 § sametingslagen (1992:1433) framgår att till Sametingets uppgifter hör särskilt att besluta om fördelningen av statens bidrag och av medel ur Samefonden till samisk kultur och samiska organisationer samt av andra medel som ställs till samernas gemensamma förfogande.

Enligt inhämtade uppgifter består Samefonden av inbetalda ersättningar för intrång i den samiska egendomsrätten, dvs. renskötselrätten. Samefonden består av den s.k. huvudfonden, ett antal särredovisade fonder samt s.k. 4:13-medel till enskilda byar. Samefondens (huvudfondens) inkomster utgörs av ränta och vinst på fondens tillgångar, intrångsersättningar, avgifter för upplåtelse samt en del övriga medel som avsatts för att främja rennäringsen. En mindre del av fondens intäkter kommer från de s.k. samefondsskogarna. I fråga om de särredovisade fonderna bildade regeringen fonder till främjande av rennäringsen i samband med vattenkraftutbyggnaden. De s.k. 4:13-medlen avsattes till samebyarna i samband med vattenregleringar och utgjorde en förhöjd ersättning för intrånget enligt en äldre vattenlagstiftning.

Enligt rennäringslagen (1971:437) har en berörd sameby rätt till ersättning för upplåtelse av jakt, fiske och markarrenden på mark ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen. Vidare har en sameby rätt till intrångsersättning för exempelvis gruvnäring och vindkraft.

Enligt 28 § rennäringslagen utgår ersättning om renskötselrätt upphävs och detta medför skada eller olägenhet för renskötseln eller för sådan jakt och sådant fiske som anges i 25 §. Ersättning för skada eller olägenhet som inte drabbar en bestämd person tillfaller till hälften den sameby som berörs av upphävandet och till hälften Samefonden, om inte särskilda skäl finns. Ersättningarna enligt 28 § rennäringslagen kommer således de skadelidande till del genom att tillföras Samefonden och den eller de samebyar som drabbas av intrång. Den del som tillfaller fonden blir ett skydd för den kollektiva folkgruppsrätten, medan den del som tillfaller samebyn tjänar som personlig ersättning för dem som vid skadetillfället driver renskötsel inom en sameby (prop. 1971:51 s. 147). I 16 § rennäringsförordningen (1993:384) föreskrivs att ur Samefonden lämnas i mån av tillgång på medel bidrag för att främja och stödja rennäringen, den samiska kulturen och samiska organisationer.

Mot bakgrund av det anförda är utskottet inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motion 2013/14:MJ202 (SD). Motionen avstyrks.

Rennäringsdelegationerna

Enligt 31 § förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion ska det finnas en delegation för rennäringsfrågor, en rennäringsdelegation, inom var och en av länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. I rennäringsdelegationerna ska tre av totalt sju ledamöter vara rennäringsutövare. Utöver rennäringsfrågor fattar rennäringsdelegationerna i samtliga tre län beslut om den övergripande tillämpningen av bestämmelsen i 32 § rennäringslagen om upplåtelser av nyttjanderätter på mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen. I Norrbottens län fattar rennäringsdelegationen också enligt inhämtade uppgifter beslut i relativt många enskilda ärenden om upplåtelser av nyttjanderätter, medan detta förekommer mer sällan i de övriga länen. Det förekommer också att yttranden över försäljning och exploatering av mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen beslutas i rennäringsdelegationerna. I praktiken fattar således rennäringsdelegationerna i alla tre länen övergripande beslut om såväl rennäringen i länet som länsstyrelsens upplåtelser av nyttjanderätter inom kronomark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen. Enligt inhämtade uppgifter gör rennäringsdelegationerna det möjligt att ta del av samisk kunskap i frågor som rör rennäringen och att på länsnivå förankra beslut om rennäringen och renbetesområdena hos dem som är rättighetsinnehavare. Utskottet avstyrker med denna redovisning motion 2013/14: MJ203 (SD).

Rennäringen och andra näringar

Det samiska folket är ett urfolk. Ett grundläggande dokument är FN:s deklaration om urfolks rättigheter, som antogs 2007 (bet. 2012/13:UU15). Sverige har genom att ratificera ett antal internationella konventioner förpliktat sig att respektera den samiska folkgruppen som ett urfolk (bet. 2012/13: MJU2).

Enligt 1 kap. 2 § regeringsformen ska det samiska folkets och etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv främjas. Det innebär att samerna har rätt att bevara och utveckla sin kultur, inklusive sina näringar.

Landsbygdsministern anförde den 21 maj 2013 i ett svar på interpellation 2012/13:390 om samernas ställning som ursprungsbefolkning att Olle Larsson (SD) ställt frågan om han är beredd att omvärdera de renägande samernas status och därmed de speciella privilegier de tilldelats, generellt som ursprungsbefolkning och i synnerhet i de områden där de faktiskt inte alls uppfyller kraven som ställs för att kategoriseras som ursprungsbefolkning. Det finns enligt landsbygdsministern ingen generell eller juridiskt bindande definition av begreppet urfolk. Vad som ofta nämns som faktorer för att identifiera ett urfolk är

- självidentifikation
- ett folk som härstammar från folkgrupper som bodde i ett land eller en region vid tiden för fastställandet av nuvarande statsgränser
- att folket helt eller delvis har behållit sina särskilda traditioner, sin kultur, sina språk och institutioner, vilka ofta har en stark länk till de områden och den natur de traditionellt brukat
- att det inte utgör den dominerande gruppen i samhället.

Det anses däremot inte avgörande att ett urfolk historiskt sett har bott i ett visst område längre tid än andra. Inte heller anses det nödvändigt att ett urfolk måste leva och livnära sig på samma sätt som dess förfäder.

Forskning tyder på att den samiska kulturen uppstod för ca 2 000 år sedan genom en sammansmältning av flera redan då existerande fångst- och jordbrukarkulturer på Nordkalotten. Samerna har sedan fortsatt att leva och verka inom detta område, som i dag är delar av Sverige, Finland, Norge och Ryssland. Det samiska folket har således en lång sammanhängande historisk anknytning till de områden där de bedrivit sin näring och utvecklat sin kultur som går tillbaka till tiden före nationalstatens bildande. Man uppfyller därmed kriterierna för ett urfolk. Detta har även bekräftats av riksdagen vid ett flertal tillfällen, och det samiska folkets status befästes numera också i regeringsformen.

Det samiska folket och dess kultur, som innefattar renskötseln, är en del av vårt gemensamma kulturarv. Rennäringen är en viktig del av det samiska kulturarvet. Staten har ett övergripande ansvar för att främja det

samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla ett eget kulturliv. Detta framgår av regeringsformen och återspeglar Sveriges folkrättsliga förpliktelser.

Dessutom kan det konstateras, så som gjorts av Högsta domstolen, att renskötselrätten är en civilrättslig rättighet som tillkommer den samiska befolkningen kollektivt. Renskötselrätten baseras på tidigare markanvändning och uppstod långt innan urfolks rättigheter blev ett begrepp i folkrätten. Det är alltså inte så att samerna skulle ha tilldelats speciella privilegier i fråga om renskötseln med anledning av att de är ett urfolk. Landsbygdsministern ser inga skäl till att omvärdera det samiska folkets status som urfolk.

Den 15 augusti 2013 anförde landsbygdsministern i ett svar på interpellation 2012/13:488 Sametinget att Olle Larsson (SD) har frågat honom om han kan se att Sametinget, som är en statlig myndighet med statliga resurser, flyttar fram de samiska rättigheterna på andra kulturers och näringars bekostnad och vilka konsekvenser det får för enskilda människor, andra kulturer och näringar. Olle Larsson undrar också om han är beredd att se över och redovisa vilka konsekvenser Sametinget har för människor, kulturer och näringar i det som Sametinget kallar Sápmi och som inte räknas eller räknar sig som samer enligt Sametingets definition. Slutligen undrar Olle Larsson om landsbygdsministern kan tänka sig att ge alla lika villkor och förutsättningar och därför lägga ned Sametinget.

Enligt landsbygdsministern är dessa frågeställningar väldigt lika dem som Olle Larsson tog upp i sin förra interpellation i maj då han ifrågasatte samernas ställning som urfolk. Landsbygdsministern känner sig därför manad att upprepa att samerna är och förblir ett urfolk. Han vill också poängtera att samerna har en folkrättslig ställning som folk, vilket bekräftar i regeringsformen, och som ett folk har man rätt att bevara och utveckla sin kultur, inklusive sina näringar, och har också rätt till självbestämmande.

Skapandet av Sametinget är bl.a. ett resultat av den nyss nämnda folkrättsliga principen att ett folk har rätt till självbestämmande. Förenklat innebär detta att Sametinget, som är det folkvalda organet, har huvudansvaret för och fattar egna beslut i frågor som enbart rör det samiska samhället, såsom rörande den samiska kulturen, och i frågor av intresse för både det samiska och det övriga svenska samhället deltar man i samhällsplaneringen genom olika former av samrådsförfaranden. Detta inflytande innebär att den demokratiska förankringen i beslut som rör samerna stärks.

Det är, som även Olle Larsson pekar på, viktigt med en lokalt förankrad demokratisk gemenskap. Sametingets existens utesluter lika lite som riksdagens och regeringens existens att beslut fattas på regional och lokal nivå i de fall där det är mest ändamålsenligt. Landsbygdsministern finner sammantaget inget skäl att överväga att lägga ned Sametinget utan avser i stället att fortsätta att verka för att stärka dess ställning som förvaltningsmyndighet och som ett folkvalt organ för det samiska folket.

När det gäller systemet för samernas ersättning för rovdjursskador har utskottet redovisat att det övergripande målet för samepolitiken är att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar (bet. 2012/13: MJU2). Regeringen ser behovet och vikten av ett levande samiskt kultur- och samhällsliv och en konkurrenskraftig rennäring som ger försörjning på ett långsiktigt ekonomiskt och miljömässigt hållbart sätt i enlighet med de samiska kulturvärdena och traditionell kunskap om brukandet av de biologiska naturresurserna. Politiken ska också bidra till ett starkt och utvecklat samiskt näringsliv med rennäringföretag som har framtidstro. Utskottet redovisade också att den regionaliserade förvaltningen av rovdjuren – som bl.a. innebär att vissa licens- och skyddsjaktsbeslut numera delegeras till länsstyrelserna – är en viktig del av den svenska rovdjurspolitiken. Delegeringen ska vara baserad på rovdjursstammarnas utveckling i länet. Samtidigt finns rapporter om att det ökade rovdjurstrycket i renskötselområdet, särskilt i vissa samebyar, ger betydande problem för renskötseln. Rovdjursutredningen gör bedömningen att rennäringen är den näring som drabbas hårdast av rovdjurens predation sett till antalet angripna djur. Samtidigt har Sverige genom att ratificera ett antal internationella konventioner förpliktat sig att respektera den samiska folkgruppen som ett urfolk. För samerna är rennäringen av central betydelse för den samiska kulturens fortlevnad. Jakt – såväl skyddsjakt som annan jakt – är ett av flera medel som behövs för att hantera denna problematik. Det är mot denna bakgrund angeläget att myndigheter särskilt tar hänsyn till risken för skador på renar och att snabba och effektiva skyddsjaktsbeslut prioriteras i renskötselområdet.

När det gäller fåbodar har utskottet tidigare redovisat (bet. 2013/14: MJU2) att landsbygdsprogrammet när det gäller miljöersättning för biologisk mångfald och kulturmiljövärden i betesmarker, slätterängar och våtmarker ska bidra till skötseln av minst 500 000 hektar betes- och slättermarker. Vidare ska den biologiska mångfalden och kulturmiljövärden vid 230 fåbodar bevaras.

Utskottet har fått information om att ca 230 fåbodar fick ersättning inom miljöersättningen för betesmarker och slätterängar i slutet på förra programperioden och att delmålet i miljömålet sattes utifrån det (det var 234 fåbodar 2006). Senaste uppgiften för 2013 är att 221 fåbodar får ersättning inom miljöersättningen för betesmarker och slätterängar. Som tidigare har nämnts har arealen betesmarker och slätterängar inom miljöersättningen gått ned, vilket innebär att det jämförelsevis är ganska god målfyllelse för just fåbodbuket.

Jordbruksministern har i svar på två skriftliga frågor redovisat att det svenska fåbodbuket är en viktig del av vårt kulturarv, och som förvaltare av natur- och kulturmiljövärden är fåbodarna viktiga att bevara (bet. 2011/12: MJU16). Därför innehåller det svenska landsbygdsprogrammet omfattande ersättningar för att kompensera fåbodbukarna för de insatser som de gör för att bevara dessa värden. Ersättningarna till fåbodbetet har

förändrats på ett antal punkter jämfört med tidigare program. Motivet för dessa förändringar är bl.a. att ersättningen i vissa fall har lett till en för hög betesintensitet, vilket kan riskera de biologiska och kulturhistoriska värdena. Till skillnad från tidigare program är ersättningarna till fåbodbetet uppdelade på flera insatser. I stället för att enbart basera ersättningen på antalet djur vid fåboden innehåller de nya ersättningarna också en grundläggande kompensation för alla brukare som bedriver fåbodbruk, oavsett hur många djur de håller vid sin fåbod. Dessutom finns en möjlighet för länsstyrelserna att i sina regionala prioriteringar bevilja ytterligare stöd för angelägna skötselåtgärder vid fåbodarna.

Utöver de riktade ersättningarna till fåbodbete finns flera insatser inom landsbygdsprogrammet för att stärka fåbodbruket, såsom investeringsstöd, förädlingsstöd och stöd för kompetensutveckling. De samlade insatserna inom det nya landsbygdsprogrammet – både miljöersättningar och övriga insatser inom programmet – ska bidra till att fåbodbruket i Sverige ska kunna fortsätta att utvecklas och bidra till en positiv utveckling på den svenska landsbygden. Jordbruksministern såg därför inte behov av att ytterligare tillföra resurser till fåbodbruket, utöver de kraftfulla satsningar som görs inom landsbygdsprogrammet.

Utskottet konstaterar att miljöersättningen för biologisk mångfald och kulturmiljövärden i betesmarker, slåtterängar och våtmarker för fåbodbete och för fåbod i bruk betalas ut med stöd av landsbygdsprogrammet. Härutöver finns inom avsnittet Regionalt prioriterade ersättningar (avsnitt 17.3) ytterligare åtgärder för att särskilt stödja skötsel av fåbodvallar och fåbodskogar.

Utskottet avstyrker med denna redovisning motion 2013/14:MJ212 (SD).

Miljökvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö

Miljökvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö anger att fjällen ska ha en hög grad av ursprunglighet vad gäller biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Verksamheter i fjällen ska bedrivas med hänsyn till dessa värden och så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

Enligt uppgift från Naturvårdsverket behövs fortsatt renskötsel liksom annan djurhållning för att bevara ett vidsträckt och betespräglat fjällandskap som erbjuder livsmiljöer för många arter. Samtidigt måste rennäringens behov av stora sammanhängande betesområden balanseras mot behovet av anläggningar för bl.a. friluftsliv, naturturism, vindkraft och mineralbrytning. Ökande turism, fler terrängfordon och ökande intresse för exploatering och nyttjande av fjällen riskerar att försvåra för renskötseln, och därmed även den positiva påverkan betet har för den biologiska mångfalden.

Den 26 april 2012 beslutade regeringen om preciseringar och etappmål i miljömålssystemet. I beslutet anges dels de miljökvalitetsmål som preciseras, dels de beslutade etappmålen, i samtliga fall med hänvisningar till en

utförlig redovisning i en bilaga till beslutet (Ds. 2012:23). Enligt uppgift från Miljödepartementet finns det ingen inbördes prioritering mellan vare sig miljökvalitetsmålen eller dess preciseringar.

Miljökvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö preciseras så att med målet avses att fjällens värden för rennäringen är bevarade, och fjällens karaktär av betespräglat storslaget landskap med vidsträckt sammanhängande områden är bibehållen. Det innebär att preciseringerna som handlar om fjällmiljöers värden för friluftsliv är viktig för att nå målet, liksom den precisering som understryker vikten av fjällens karaktär av betespräglat, storslaget landskap. Preciseringarna för miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap är uppbyggda på samma sätt.

Preciseringen för det tidigare nämnda miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap innebär att biologiska värden och kulturmiljövärden i odlingslandskapet som uppkommit genom långvarig traditionsenlig skötsel är bevarade eller förbättrade och att odlingslandskapets värden för friluftslivet är värnade och bibehållna samt tillgängliga för människor.

Genom ett beslut den 25 april 2013 gav regeringen Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram ett förslag till en strategi för miljökvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö med etappmål, styrmedel och åtgärder som ska bidra till att miljökvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö nås. Uppdraget ska utföras efter samråd med Miljömålsberedningen, Statens jordbruksverk m.fl. myndigheter. I de delar rennäringen berörs ska Naturvårdsverket särskilt samråda med Sametinget. Naturvårdsverket ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Miljödepartementet) senast den 9 juni 2014.

Utskottet avstyrker även motion 2013/14: MJ215 (SD).

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om landsbygdsolitik som tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Jämför särskilda yttrandena 1 (S), 2 (MP), 3 (SD) och 4 (V).

Utskottets ställningstagande

De motionsförslag som tas upp i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden i betänkande 2013/14: MJU2 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel, 2012/13: MJU19 Djurskydd m.m., 2012/13: MJU11 Klimatpolitik, 2012/13: MJU10 Landsbygdsolitik m.m., 2011/12: MJU17 Landsbygdsolitik m.m., 2011/12: MJU13 Jakt och viltvård, 2011/12: MJU11 Övergripande miljöfrågor, 2010/11: MJU16 Jordbrukspolitik m.m. och 2010/11: MJU2 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsme-

del. Riksdagen avslag i enlighet med utskottets förslag motionsyrkandena. Utskottet ser ingen anledning att nu göra en annan bedömning och avstyrker därför motionsförslagen.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Landsbygdsprogrammets jobbskapande effekter m.m., punkt 1 (S)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Kristina Nilsson (S) och Gunnar Sandberg (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:MJ12 av Matilda Ernkrans m.fl. (S).

Ställningstagande

Av Sveriges befolkning bor 34 procent på landsbygden. Nästan 5 procent av alla sysselsatta i Sverige arbetar inom de gröna näringarna och de bidrar med 144 miljarder kronor, eller drygt 4 procent, till Sveriges BNP. Med ett levande och konkurrenskraftigt näringsliv på landet får vi ett levande och konkurrenskraftigt Sverige. Arbetstillfällena i jordbruket är helt avgörande för möjligheten för människor att bo och arbeta på landsbygden.

Vi socialdemokrater vill modernisera landsbygdsprogrammet genom att fokusera på jobben och utveckla landsbygdens näringsliv, t.ex. genom att stödja utbyggnaden av grundläggande service som dagligvaruhandel och bensinmackar, att ge ett särskilt stöd till utbyggnaden av bredband, att bistå innovationer på landsbygden samt att stödja ett ambitiöst ekologiskt jordbruk.

Riksrevisionen har i sin granskning också uppmärksammat osäkerheter om huruvida regeringens utformning av landsbygdsprogrammet har lett till stöd för jobb och företagande på landsbygden. Vi anser att Riksrevisionen gett oss stöd i vår kritik av landsbygdsprogrammet.

Regeringen bör ge Jordbruksverket i uppdrag att analysera landsbygdsprogrammets jobbskapande effekter i bred samverkan med näringsens representanter och föreslå ändringar i programmet för att öka dessa effekter. Analysen ska inte beröra miljöstöden i programmet. Detta bör ges regeringen till känna.

2. De gröna näringarnas arbete med att utveckla varumärken, produkter och identitet, punkt 2 (S, SD)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Josef Fransson (SD), Kristina Nilsson (S) och Gunnar Sandberg (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 29.

Ställningstagande

Vi vill skapa en ny organisation, Svensk mat, med intresseorganisationer och näringslivet som delägare. Den ska ge stöd och stimulans för att effektivisera, utveckla och lansera varumärken som har svensk livsmedelsproduktion som råvara. Den ska vara ett framgångsrecept med tre ingredienser, nämligen effektivisering, starka varumärken och innovationer. Svensk mat ska fungera på samma sätt som Svenska miljöstyrningsrådet och vara regeringens expertorgan på området men samtidigt ha en friare roll än en myndighet och vara ett samprojekt med näring, intresseorganisationer, livsmedelsindustri m.fl.

Vi behöver utveckla pilotanläggningar för innovationer, hjälp för företag att samordna sin verksamhet, utveckling av byggtekniker som ger billigare investeringar utan att djurskyddskraven försämras och utbildning i hur nya varumärken kan lanseras. Vi har högre ambitioner för den svenska exporten av livsmedel. För att nå längre, menar vi, är nyckeln att stimulera näringens arbete med att utveckla varumärken, produkter och identitet.

Vi vill genom vår satsning på organet Svensk mat aktivt hitta varumärken som är kopplade till svensk primärproduktion, utvecklade och förädlade i Sverige. Det gynnar jobben både i primärproduktionen och i livsmedelsföretagen. Ett exempel är Västerbottenost vars produktion nu ökar kraftigt efter exportframgångar. Vi tror att vi behöver gå mot specialisering och högkvalitetsprodukter för att nå ytterligare exportframgångar, och vi vill använda landsbygdsprogrammet för att arbeta vidare med detta. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Betesresursinventering, punkt 3 (SD)

av Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14: MJ206 av Olle Larsson (SD).

Ställningstagande

En betesresursinventering bör göras för att kartlägga värdet av skogsbete, fjällbete och skärgårdsbete. Därefter bör man gynna de bönder som vill nyttja denna stora, oanvända resurs. Att bruka utmarksbete skulle generera nya jobb på landsbygden och inom de gröna näringarna. Att ha djur på de mycket stora arealerna utmarksbete som finns i Sverige skulle även ge positiva effekter för den biologiska mångfalden. Många av de rödlistade arterna, t.ex. kärlväxter, svampar och insekter, är beroende av skogsbete, fjällbete och skärgårdsbete.

De svenska lantraserna är speciellt anpassade för utmarksbete; några av raserna är dessutom utrotningshotade. De djur som hålls på skogsbete, fjällbete och skärgårdsbete är friskare än andra djur och ges mindre antibiotika. Den mat som framställs från djur som har tillgång till skogsbete, fjällbete eller skärgårdsbete är av högsta kvalitet.

Detta bör ges regeringen till känna.

4. Förvaltning av gemensamma resurser, punkt 4 (MP, V)

av Jens Holm (V) och Kew Nordqvist (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14: MJ515 av Annika Lillemets m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Det är angeläget att se över vilka allmänningar i Sverige som skulle behöva förvaltas långsiktigt och hållbart utifrån ett allmänintresse. Mineraler och hav är exempel på viktiga gemensamma naturresurser. Det behövs en kartläggning av dessa tillgångar som redovisar hur var och en av dem bäst förvaltas på ett långsiktigt hållbart sätt och hur eventuell avkastning av dessa bör fördelas på ett rättvist sätt. Utsläpp av skadliga ämnen bör begränsas och resurser får inte överutnyttjas. Det kan också handla om att avstå från att exploatera en resurs. När hänsyn tas till alla inblandades intressen framstår inte skövling av urskog för kortsiktig vinst åt aktieägare i ett skogsbolag, eller mineralbrytning som ödelägger en bygd som ett ansvarsfullt alternativ varken ekonomiskt, socialt eller ekologiskt.

Ellinor Ostrom, den hittills enda kvinnliga Nobelpristagaren i ekonomi, dokumenterade hur lokalbefolkningar över hela världen genom sinnrika sociala innovationer uthålligt lyckas förvalta skogar, fiskrika vattendrag och andra allmänningar. Den som lever i och av naturen har ett egenintresse av att motverka miljöförstöring.

Ett framgångsrikt exempel väl värt att inspireras av är hummerfisket i den amerikanska delstaten Maine. De lokala fiskarna är demokratiskt organiserade i råd som i praktiken avgör hur mycket som får fiskas och hur. De som fiskar i kustzonen måste själva äga sina båtar. Storbolagens fartyg får hålla sig längre ut till havs på behörigt avstånd från hummerns förädlingsområden. Hummer och lokalsamhällen frodas i Maine tack vare att lokalt näringsliv och delstatspolitiker samarbetar, medan utfiskning och avfolkning är en bister realitet kring många andra kuster.

Det är nödvändigt och fullt möjligt att även i Sverige ställa om till förvaltning i stället för förbrukning av våra gemensamma tillgångar. Detta bör ges regeringen till känna.

5. Slaktavfall, punkt 5 (SD)

av Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:MJ251 av Gustaf Hoffstedt (M).

Ställningstagande

Efter avslutad slakt ska slaktbiprodukter destrueras för att undvika spridning av smittsamma sjukdomar. Det finns speciella – godkända och registrerade hos Jordbruksverket – anläggningar som tar hand om detta avfall, och även transporten dit måste vara godkänd. Dessa regler är bra för att undvika olika sorters utbrott som mul- och klövsjukan eller galna ksjukan när det gäller industriell slakt.

Att inkludera slaktavfall från hemslakt i samma regelverk är däremot orimligt. För ett enstaka djur slaktat på exempelvis Gotland innebär regelverket med godkänd transport till fastlandet för destruktion på en godkänd anläggning en mycket kostsam och omständlig process. Vid de fall då misstanke förekommer om smitta ska slaktavfallet givetvis skickas för test och sedermera destruktion, men för att underlätta för fortsatt hemslakt av småskalig karaktär bör regelverket ses över. Därtill vore det önskvärt med en översyn av hur man enklare kan använda slaktavfall, exempelvis från höns, i biogasproduktion.

Detta bör ges regeringen till känna.

6. Rennäringsfrågor, punkt 6 (SD)

av Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14: MJ202 av Olle Larsson (SD),

2013/14: MJ203 av Olle Larsson (SD),

2013/14: MJ212 av Olle Larsson (SD) och

2013/14: MJ215 av Olle Larsson (SD).

Ställningstagande

Stora delar av dagens renbetesområden är historiskt sett marker som brukats av andra näringar och kulturer men som på grund av rennäringens särställning trängts undan. Framför allt är det fjällbonden och fjällbondekulturen som har offrats på grund av statens ensidiga gynnande av rennäringen.

Samefonden får pengar från jakt, fiske, arrendeavgifter och vattendomar. Samefonden gynnar i dag enbart samiska ändamål. Samefonden bör ombildas till fjällfonder. Fjällfonderna bör på ett demokratiskt sätt förvalta och dela ut medel till alla som bor i de s.k. renbetesområdena, oavsett etnisk identitet och näring. De ska ha lokal förankring, bestå av ledamöter från olika näringar och etniciteter. Det bör finnas en fjällfond för varje län för att ge fonderna lokal förankring. Ledamöterna i fjällfonderna bör utökas med representanter för byalag och företrädare för näringslivet.

Rennäringsdelegationerna är instanser inom länsstyrelserna och fattar beslut om markanvändning, jakt, fiske m.m. på statens marker i de s.k. renbetesområdena. Rennäringsdelegationernas ledamöter är politiker och renägare. Rennäringsdelegationerna bör ombildas till fjälldelegationer. De nya fjälldelegationerna ska vara demokratiska instanser som representerar alla boende och näringar i de s.k. renbetesområdena med representanter för byalag och företrädare för näringslivet i bygden.

Vidare bör andra ursprungliga näringar och kulturer jämföras med rennäringen vad gäller rättigheter och skyldigheter. Enligt Naturvårdsverkets Miljömål i fjällskapet (Rapport 6366, september 2010) är rennäringen och fåbodus bruket på många sätt aspekter av samma sorts betesdrift men rennäringen har lyckats få myndigheternas stöd medan fjälljordbruk och fåbodus bruk har det svårare.

Statens ensidiga gynnande av rennäringen under många år har fått negativa konsekvenser för de andra ursprungliga näringarna och kulturerna i området. Under årens lopp har marker som nyttjats av den övriga befolkningen successivt överförts till renägare. Renägarna har fått större jaktmarker och längre jakttider än övrig befolkning.

Det ligger inom statens mandat att hantera utformningen av miljömålen. I de nationella preciseringarna för miljömålet Ett storslaget fjällandskap återges som första punkt och målsättning att fjällens värden för rennäringen är bevarade. Prioritering av rennäringen genom miljömålet för fjällen innebär en negativ påverkan på andra näringar och andra kulturer i fjällområdet än rennäringen. Staten bör förhålla sig neutral och balanserad i styrningen av miljömålen vad gäller näringsverksamhet. Miljömålet för fjällen bör därför omformuleras så att alla ursprungliga näringar jämföras med rennäringen.

Detta bör ges regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (S)

Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Kristina Nilsson (S) och Gunnar Sandberg (S) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller våra förslag hänvisar vi till våra aktuella motioner. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (MP)

Kew Nordqvist (MP) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller våra förslag hänvisar vi till våra aktuella motioner. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (SD)

Josef Fransson (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller våra förslag hänvisar vi till våra aktuella motioner. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (V)

Jens Holm (V) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller våra förslag hänvisar vi till våra aktuella motioner. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regerings skrivelse 2013/14:158 Riksrevisionens rapport om det svenska landsbygdsprogrammet 2007–2013.

Följdmotionen

2013/14: MJ12 av Matilda Ernkrans m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge Jordbruksverket i uppdrag att analysera landsbygdsprogrammets jobbskapande effekter i bred samverkan med näringsens representanter och föreslå ändringar i programmet för att öka dessa effekter.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13: MJ332 av Mattias Karlsson och Sven-Olof Sällström (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över rennäringslagen (1971:437) i syfte att garantera alla medborgare likhet inför lagen oavsett börd och etnisk tillhörighet.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013

2013/14: Kr218 av Cecilia Widegren (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppmärksamma hästsektorns många positiva effekter, t.ex. arbetstillfällen, turism och fritidssysselsättning för barn och ungdomar.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga möjligheterna för hästsektorn att vara en naturlig del i utvecklingen av landsbygden och bidra till att nå EU:s miljömål.

2013/14: MJ202 av Olle Larsson (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ombilda Samefonden till fjällfonder.

2013/14: MJ203 av Olle Larsson (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ombilda rennäringssdelegationerna till fjälldelegationer.

2013/14: MJ205 av Olle Larsson (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att krav som ställs på det svenska lantbruket också ska ställas på den mat som importeras till Sverige.

2013/14: MJ206 av Olle Larsson (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genomföra en betesresursinventering.

2013/14: MJ212 av Olle Larsson (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att jämställa andra ursprungliga näringar och kulturer med rennäringen vad gäller rättigheter och skyldigheter.

2013/14: MJ215 av Olle Larsson (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att jämställa andra ursprungliga näringar och kulturer med rennäringen och samekulturen i samband med utformningen av miljömål för fjällen.

2013/14: MJ251 av Gustaf Hoffstedt (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om slaktavfall.

2013/14: MJ258 av Tina Ehn m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att miljöersättningarna för bl.a. skyddszoner och kantzoner behöver utvecklas så att de säkerställer och gynnar miljöer som är viktiga för honungsbiet och andra pollinerare i landskapet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skapa möjligheter för och med biodling, vilket dessutom bidrar till arbetstillfällen både i staden och på landsbygden.

2013/14: MJ272 av Gustav Nilsson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om svenska hagar och EU:s regelverk.

2013/14: MJ298 av Jens Holm m.fl. (V):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör agera för ett slutdatum inom EU då kontraproduktiva subventioner som stöder kött- och mejeriindustrin ska vara utfasade.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU:s dumpning av livsmedelsöverskott till länder i syd ska upphöra.

2013/14: MJ302 av Jens Holm m.fl. (V):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag till en nationell målsättning för att bevara bördig åkermark.

2013/14: MJ370 av Josef Fransson m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur ett livskraftigt och levande fäbodjordbruk kan bevaras och utvecklas.

2013/14: MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge Jordbruksverket i uppdrag att arbeta för stimulans av ökad odling av proteingrödor i Sverige.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stimulera de gröna näringarnas arbete med att utveckla varumärken, produkter och identitet.

2013/14: MJ499 av Mattias Karlsson och Sven-Olof Sällström (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över rennäringslagen (1971:437) i syfte att garantera alla medborgare likhet inför lagen oavsett börd och etnisk tillhörighet.

2013/14: MJ515 av Annika Lillemets m.fl. (MP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta inventera och utreda hur gemensamma resurser (allmänningar) i Sverige skulle kunna förvaltas på ett långsiktigt hållbart och rättvist sätt och hur eventuell avkastning av dessa bör fördelas på ett rättvist sätt.

2013/14:N323 av Josef Fransson (SD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att ge jordbrukarna ett större förtroende att sprida biogödsel efter förnuft.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 7

Motion	Motionärer	Yrkanden
7. Motitioner som bereds förenklad		
2012/13:MJ332	Mattias Karlsson och Sven-Olof Sällström (båda SD)	
2013/14:Kr218	Cecilia Widegren (M)	1 och 8
2013/14:MJ205	Olle Larsson (SD)	
2013/14:MJ258	Tina Ehn m.fl. (MP)	1 och 6
2013/14:MJ272	Gustav Nilsson (M)	
2013/14:MJ298	Jens Holm m.fl. (V)	3 och 4
2013/14:MJ302	Jens Holm m.fl. (V)	8
2013/14:MJ370	Josef Fransson m.fl. (SD)	1
2013/14:MJ490	Matilda Ernkranz m.fl. (S)	19
2013/14:MJ499	Mattias Karlsson och Sven-Olof Sällström (båda SD)	
2013/14:N323	Josef Fransson (SD)	2